СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК L. Ч. 148. Джерзі Сити, Н. Дж., вівторок, 14-го липня 1942. No. 148. Jersey City N. J., Tuesday, July 14, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

УРЯД ЗА ВИРІБ ЗБРОЇ ЗА 45 БІЛІОНІВ НА РІК

ДІТРОЙТ. — Доналд М. Нелсон, предсідник ради воєнної продукції, заявив тут членам автомобільної ради для воєнної продукції, що американський уряд постановив випродукувати в 1942. році зброї на 45 біліонів долярів, а в 1943. році на 75 біліонів долярів. Він предсказував при тому, що війна буде тривати довго.

ВТЯГАЮТЬ ДО ПРАЦІ ТИХ, ЩО ПОБИРАЛИ ДОПОМОГУ.

НЮ ЙОРК. — Міський уряд почав забирати людей, які досі побирали від міста допомогу для незаможних, до різних робіт по парках, шпиталях і інших міських установах.

Між ними є багато негромадян, котрим федеральний уряд не може допомогти через „Доблю-Пі-Ей".

ПОНАД 12 МІЛІОНІВ У ВОЄННИХ ПРОМИСЛАХ.

ВАШИНГТОН. — Пол МекНот, предсідник комісії воєнної людської сили, заявив, що тепер працює в воєнних промислах 12 міліонів 500 тисяч осіб та що воєнні промисли скоро вичерпують всі запаси людської сили.

Від 7. грудня досі число осіб, занятих у воєнних промислах, подвоїлося.

КОНҐРЕС ОБМЕЖУЄ ДІЯЛЬНІСТЬ АДМІНІСТРАТОРА ЦІН.

ВАШИНГТОН. — Адміністратор цін Гендерсон остеріг конґрес, що коли він не відкличе своїх ухвал про обмеження діяльности уряду адміністрації цін, цей уряд не зможе сповняти вложеного на нього завдання. Значиться, громадянство тоді мусить сподіватися піднесення цін на різні товари.

УСУНЕНО ШКІЛЬНУ ОРХЕСТРУ З РАДІЯ.

ІНТЕРЛОКЕН (Мішіґен).—На домагання Джеймса Петрила, предсідника Американської Федерації Музикантів, Краєва Розсильна Корпорація усунула зо своїх програм виступ одної орхестри вищої школи з цеї місцевости; ця гра була частиною правильної програми Краєвого Музичного Табору кожного літа від дванадцяти років.

Краєве Бюро для Поступу Музики виступило з осудом цього поступку.

ДОПУЩЕНО РЕПРЕЗЕНТАНТІВ ПРЕСИ НА ШПИГУНСЬКИЙ ПРОЦЕС.

ВАШИНГТОН. — У суботу допущено ґрупу газетних представників на судову салю, де відбувається розправа проти 8 німецьких саботажників, що висіли з німецьких підводних човнів. Ці репрезентанти відразу згідно підняли одно спостереження, якого не міг пресі дати огляд процесу, подаваний самою судовою владою, а саме, що підсудні це не якісь „надлюди", а звичайні собі люди найзвичайнішого зовнішнього вигляду.

У суботу на процесі далі переслухувано агентів федерального уряду про арештування саботажників; видно було, що уряд хоче з їх слів витягнути різні лекції для свого поступовання на майбутнє.

ДАЛІ АРЕШТУЮТЬ НАЦІСТІВ.

НЮ ЙОРК. — Агенти федерального уряду арештували при кінці минулого тижня по краю 158 осіб, вмішаних у різну акцію в користь націстичного уряду. Є між ними 30 жінок. Були це переважно члени організації „Дойтш - Американіше Беруфсґемайншафт", себто „Німецько-Американської Фахової Ліґи", що звісна була коротко під буквами: „Д. А. Б." і мала свою канцелярію при 86. вулиці в Ню Йорку. Всіх арештованих забрано на Елис Айленд.

ПРОДУМУЮТЬ РІЗНІ ЗАСОБИ ДЛЯ ЗБИРАННЯ ФОНДІВ ДЛЯ U.S.O.

НЮ ЙОРК. — У Музеї для Науки й Промислу, що міститься при Рокефелер Плаза, влаштовано заходом місцевого комітету U.S.O. виставу різного воєнного наряддя й різних причандалів, уживаних у повітряні рейди. Є там між іншим і вила, з котрими шкотський фармер піймав націстичного провідника Рудольфа Геса, коли цей злетів з літаком в Шотляндії в 1941. році. Приходи з вистави призначені на U.S.O.

ЗАКИДУЮТЬ ПРИВАТНІ ЗИСКИ ПРИ ЗБИРАННІ ГУМИ.

ВАШИНГТОН. — Елиот Симпсон, адвокат конґресового субкомітету, що займається збиранням зужитої гуми, виступив з публичною заявою, що при зарядженому урядом збиранні старої гуми приватні підприємства зібрали кольосальні зиски.

Знавці гуми заводять нову клясифікацію гуми, природної й синтетичної. Для цеї цілі техніки Товариства Інжинирів переводять довгі розсліди над гумою.

Відбудовують Лідіче в Америці

ШІКАҐО. — 35,000 осіб узяло участь у відкритті нового будівляного проекту в так званому „Стерн Паркс Гарденс", що складається з сотки домів, замешкалих чехословаками. Місцевість названо Лідіче, на память чеського села, в котрому націстична окупаційна влада перебила все мужеське населення під покришкою, що мовляв село вкривало вбивників Рейнгарда Гейдріха націстського поліційного генерала, знаного під прізвищем вішателя.

Кампанію за визнання місцевости цим іменем повів новий часопис „Шікаґо Сон", котрого власником є відомий Маршал Філдс. Майстром церемоній був звісний критик Клифтон Федимен з Ню Йорку. Головним бесідником був Вендел Л. Вилкі. Різні визначні люди, між ними президент Рузвелт, вислали на відкриття привітні телеграми. Всі підносили як провідну ідею виставити вічну памятку чеському селу, котре націсти завзялися зтерти з лиця землі.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ БУДУТЬ СТЕРЕГТИ КАНАДУ

ОТАВА. — Урядовий часопис „Канада Ґазет" подає під датою 26. червня, що за згодою канадійського уряду уряд Злучених Держав буде стаціонувати відділи своїх збройних сил в Канаді.

ДОМАГАЮТЬСЯ ЗІРВАННЯ З ФРАНЦУЗЬКИМ УРЯДОМ ВІШІ

НЮ ЙОРК. — На святі „Френч-Америкен Клоб Дей", що є частиною „тижня вільної Франції", низка бесідників підносила думку про потребу зірвання дипльоматичних звязків між урядом Злучених Держав і урядом у Віші. Учасники Свята вислали відповідні домагання департаментові стейту.

ПРЕЗИДЕНТ ПРОТИ НЕДОПУСКАННЯ ДО ПРАЦІ ЧУЖИЦІВ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт заявився за те, аби не лише в звичайних приватних підприємствах, але й до воєнної продукції допускати чужинців. З його слів виходить, що льояльних чужинців можна би допускати навіть до тайної воєнної продукції.

Советська Армія у Відступі

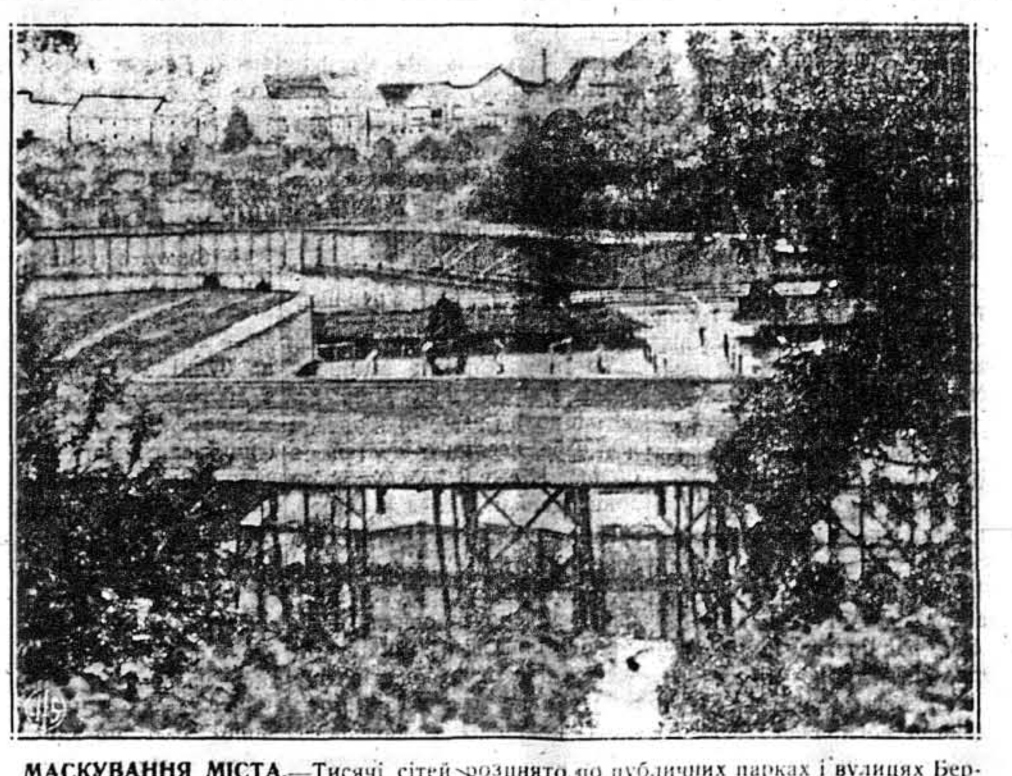
МОСКВА. — Німецька армія знов посунулась значно вперед і захопила два нові міста над Доном — Лісичанськ і Кантимирівку. Але Вороніжа німці ще таки не здобули, хоч їхня пропаганда вже кілька днів подавала про здобуття цього міста. Советські кола говорять, що положення Вороніжа дуже поважне. Німці перекинули на східний беріг ріки Дон великі сили. Хоч советські війська кілька разів протинаступали і в одній випадку притиснули німців до самої ріки, це не дало остаточного результату, бо німці на лівий берег Дону перекинули великі скріплення. На тім відтінку німці скупчили 50 дивізій, в тім 12 панцерних. Також там бере участь біля три тисячі німецьких літаків.

ПОЛОЖЕННЯ В ЄГИПТІ

КАЇРО. — Британці під кінець минулого тижня виконали наглий напад на німецькі оборонні позиції і змусили німців втікати пять миль взад. Держави Осі в тій утечі втратили чимало воєнного матеріялу і півтора тисячі полонених. Другого дня німці й італійці повели протинаступ і пробували відбити втрачені околиці. Але це їм не далось і вони знов відступили з великими втратами. Тепер діяльність на тім фронті обмежена до льокальних підїздових нападів з боку британців. Армія маршала Ромеля в дефензиві. Маршал Ромель через радіо кілька разів апелював до Гітлера, щоб той прислав йому скріплення. Ті скріплення частинно він дістав і далі дістає, але по дорозі ті скріплення зазнають великих втрат. Британці зістрілили в останніх часах багато німецьких літаків, серед них три великі, наладовані військом. Британські і американські літаки далі мають перевагу над німецько-італійськими літаками.

БОМБАРДУВАННЯ ДАНЦІҐА

ЛОНДОН. — Британська повітряна фльота виконала масовий налет на німецьке місто Данціґ, в якім німці мають великі корабельні доки. Ті доки будували велику скількість субмарин і направляли ушкоджені німецькі кораблі. Зогляду на віддаль Данціґ був безпечніший від інших портів. Але британці цей раз післали туди 64 бомбовиків, які скинули пару тисяч тон бомб і завдали тим докам великі шкоди. Вони також бомбардували інше німецьке місто, теж з субмариновими доками, Фленсбурґ.

МАСКУВАННЯ МІСТА.—Тисячі сітей розпнято по публичних парках і вулицях Берліну, аби надати німецькій столиці інший вигляд і утруднювати британським летунам розпізнання околиці. На світлині: парк Ліцензе, на котрому замасковано побереже так, щоби летун з повітря не міг бачити води, що є все виразним показчиком дороги.

НІМЦІ ТВОРЯТЬ ДВІ ПРАВОСЛАВНІ ЦЕРКВИ НА УКРАЇНІ

ЛІСБОНА. — Пресова агенція ОНА доносить за українською пресою, котра виходить під німецькою займанщиною, що німецька окупаційна влада створила ще одну православну церкву на Україні. Передтим німці дозволили на діяльність української автокефальної церкви. Здавалось що тій церкві вони давали першенство перед українською католицькою церквою. Але в останніх часах вони дозволили теж „старовірам" створити на Україні ще одну православну церкву, яка признає ту саму ґієрархію і той сам спосіб відправи — в староцерковній мові — що стара зросійщина православна церква на Україні.

РЕЄСТРАЦІЯ УКРАЇНЦІВ В ФРАНЦІЇ.

ЛІСБОНА. — Агенція ОНА доносить, що німецькі окупаційні власти в Франції розпочали реєстр всіх українських і російських емігрантів, які довший час жили в Франції та не вважались советськими громадянами. Згадана агенція цю реєстрацію пояснює тим, що німці хочуть тих емігрантів ужити для своїх цілий на окупованих ними східних територіях.

ГІНДУСИ УХВАЛИЛИ ПРОТИБРИТІЙСЬКУ РЕЗОЛЮЦІЮ.

НЮ ДЕЛЬГІ.—Гіндуський націоналістичний конґрес, який обраджував впродовж тижня свої справи, одноголосно ухвалив протибритійську резолюцію, в якій домагається, щоб Британія вже тепер усунула всі свої політичні впливи в Індії та віддала всю владу в руки гіндусів. Все, що британці можуть в Індії робити, це обороняти її перед японцями. Гіндуси сподіються, що британці їх так легко не полишуть; тому ухвалили водночас другу резолюцію, на основі якої вони задумують викликати по цілій Індії протибритійський настрій і моральний натиск, щоб Британія таки опустила Індію. До ухвалення цеї резолюції багато причинився Магатма Ганді, який не залишав конґресу, хоч лікарі радили йому негайно удатись на спочинок. З ним вповні погоджувався провідник лівого крила гіндуського конґресу, Неґру.

МАСОВІ АРЕШТИ СЕРЕД МАДЯРСЬКОЇ АРМІЇ.

АНКАРА. — До Анкари з Будапешту прибули вістки, що мадярська влада арештувала 300 своїх старшин за те, що вони створили були тайну організацію і засобляли зброєю юґославську армію, як теж польських і російських партизанів. Юґославська армія в останніх часах розвинула широку діяльність. Вона поросла в велику силу і начисляє тепер 250 тисяч вояків. Найбільше тої армії тепер скупчено в Босні, де фактично відкрито ще один реґулярний фронт. Німці в своїх звідомленнях подали, що в битвах в Босні згинуло дві тисячі сербів.

НОВА НІМЕЦЬКА ПОВІТРЯНА ТАКТИКА.

МОСКВА. — Два советські повітряні знавці, полк. Алтайський і підполк. Ленский, написали в газеті „Червона Звізда" статтю, в якій описували теперішню повітряну тактику німців. Та тактика зовсім відмінна від тої, яку вони уживали минулорічної офензиви. З огляду на брак літаків, німці тепер створили цілі вандрівні повітряні фльоти, які в силі по пятьсот літаків впродовж пару годин перелітають з одного відтинку на другий і помагають в офензиві на даним відтинку. Для тої цілі німці побудували багато повітряних майданів, як теж радієвих стацій, які своїми промінюваннями уможливлюють тим вандрівним фльотам перелітати з місця на місце навіть в ночи. Німецька ціла повітряна сила в теперішнім часі виносить біля 11,000 боєвих літаків.

ОЧИЩЕННЯ КЕРНИЦЬ В ЄГИПТІ.

КАЇРО. — Британська команда, відбивши певні території від німців, переконалась, що всі керниці, які були навмисно занечищені британцями рибним олієм і в той спосіб залишені німцям, були впродовж пару днів німцями знов відчищені. Для цього відчищення німці уживали певного хемічного способу, який ґрунтовно усував рибний олій і прикрий запах.

БРИТІЙСЬКІ ТЕРМІТИ.

ЛОНДОН. — Відомий британський вчений, з крайно лівими поглядами, Гарольд Ляскі, написав в тижневику „Ню Стейтсмен енд Нейшен" статтю, в якій закидає урядови Чорчила, що той провадить так війну, аби задержати при впливах в Англії старий суспільний лад і стару правлячу верству. Ляскі нарікає, що в кабінеті Чорчила дотепер знаходиться лише один „поступовець" сер Стафорд Крипс. Ляскі хотів би, щоб всі були такі, як Крипс. Дві найбільші британські партії, Консервативна і Праці, говорив Ляскі, не хочуть торкатись цеї справи, щоб тим не ослабляти воєнних зусиль. Ляскі не боїться торкати цеї справи, кажучи, що Англія виграє тоді, коли буде в неї такий „ентузіязм", як в Советах.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодинокє число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Медвежа Прислуга

Предсідник юнії музикантів оголосив публично рішення цеї юнії, яке поверховно має на цілі інтерес членів тої організації, а на ділі вже підняло проти себе й проти юнії таку масу протестів, що на нього можна буде вказати як на невластивий засіб оборони інтересів робітників.

Заявила ця юнія устами свого предсідника Петрила, що вона заборонила виробляти рекорди (фонографічні пластинки). Робить мовляв це вона на те, аби заставити радіові стації, содові крамниці, ресторани й салуни перестати вживати ракордів, а замісць цього наймати до грання живих музикантів.

Петрило виходить видимо зо заложення, що юнія може заставити відразу всіх 140,000 членів не робити цього, що для багатьох з них є важним, а може й головним, приходом. Навіть хочби так було, навіть якби юнія музикантів могла здержати всіх музикантів, занятих при виробі рекордів, цього не робити, сумніватися можна, чи всі ресторани, клюби, радіові стації, тощо, які вживають рекордів, перестануть їх уживати, а ще більше сумнівним є, чи перeставши уживати рекордової музики, вони почнуть зараз наймати музикантів, як це Петрило зовсім очевидно вважає конечним висідом свого зарядження. По всякій правдоподібности, така заборона вживати рекорди закінчиться не тим, що підприємства, закинувши рекорди, візьмуться наймати музикантів, але тим, що багато з них, можна сказати, поважна їх більшість, перестануть зовсім давати музику. Отже не більше музикантів дістане роботу, а тільки населення буде мати менше музики. Зрештою навіть ті, що наймуть музикантів, їх музика правдоподібно буде нижчого роду, ніж музика рекордів.

Наконець сумніватися можна, чи навіть на випадок, якби все так мало статися, як хоче Петрило, юнія, Петрило, чи хтонебудь інший має право в цей спосіб шукати праці для когонебудь. Як Петрило має право заборонити рекорди, аби дати роботу музикантам, то хтось інший має право заборонити телефонічні розмови, аби заставити людей їздити залізницею чи таксівками на розмови, а ще хтось інший мав би право заборонити уживати автів чи залізниць, аби заставити людей уживати возів і цим дати роботу ковалям, і так далі без кінця.

Всі ці чинники складаються на те, що зарядження Петрила й музичної юнії зробило на американське громадянство враження диктаторського приказу. Дехто навіть питається: звідки беруться в Америці такі нахабні людці, такі царики, які думають полагоджувати всякі клопоти нібито обовязуючими громадянство указами? Невже за їх появу винувата тільки природа таких людей? Чи не винувата в їх появі й ширша громада?

Двоякий Розріст

Джерелом моральної сили польського імперіялізму відай буде ось таке фільософічне заложення, яке ми вичитали в одній польській статті: „Пропаганда мусить бути виразником кожньої експансії духа і матерії і горе народови, котрий вирікається в своїй програмі експансії, залишаючись на ратованні стану посідання і пасивній обороні".

В засаді воно правильно сказано. Нарід не повинен ніколи задоволятись пасивною обороною свого стану посідання. Він в своїй програмі повинен ставити експансію, себто розріст, духа і матерії. Експансія, в слушному розумінні, це поступ. Нація, яка відкидає в засаді експансію, відкидає теж поступ.

Але слово експансія, потребує ближчого пояснення. Від того, що ми вложемо в те слово, залежить як виглядатиме ціла політика даного народу. Експандувати, можна екстензивно і інтензивно. Себто — розростатись можна обемом, а можна також змістом. Наше тіло може розростатись в той спосіб, що прибирає більші розміри; але воно може також розростатись, тим, що кріпшає внутрі, набирає більшої тугости і твердших мязів.

Поляки, як це можна судити по їхній довголітній національній політиці, люблять експандувати екстензивно, себто люблять розростатись територіяльно, не дбаючи багато про інтензивну експансію, себто про внутрішній лад і порядок, про суспільні відносини, про цивілізацію і культуру, про рівень життя внутрі захопленої ними території. Їхнім ідеалом є найдалі роздути свої границі. Який зміст вложити в ці границі — це справа другої чи третьорядної ваги.

Польський нарід на своїх етнографічних територіях все мав величезні можливости для інтензивної експансії. Він міг укладати велитенські пляни для культурного підвищення своїх громадян, для розбудови свого громадського життя, для піднесення життєвого рівня. Польський промисл ніколи не стояв на належній висоті, і ніколи не задоволяв своїх потреб навіть приблизно так, як задоволяв промисл потреби інших культурних народів. Польська селянська маса була зацофана під кожним оглядом. Польські шляхи і польська господарка стали прповідковою по цілій Европі. Соціяльна нерівність була теж усім добре відома. Адміністрація не грішила великою чесното.

Одним словом Польща мала величезні можливости для змістової експансії і вона ніколи не потребувала замикатись в шкаралущу пасивної оборони та охороняти даного стану посідання, без амбіцій до чогось кращого.

Нажаль польський нарід не хотів і не любив розростатись інтензивно, себто змістово. Він любив поширювати свої границі хочби на чужі території і ті границі ласкали око польського патріота. Що було в тих границях, це мало турбувало того патріота. Зате він тішився, коли ті границі були посунені до Львова, Тарнополя, до Збруча, чи до Пинська, або Вильна. Польський патріот мріяв про Польщу від моря до моря, а коли йому хто тумрію розвіяв або відраджував, він оборонявся таким фільософічним заложенням: нарід без експанзивних плянів дегенерується і вяне.

Зі всіх рас найбільше розкинулась по глибокі англійська раса. Вона найбільш експандувала. Але поширилась вона саме тому, що ніколи не думала про територіяльну, чи горизонтальну експансію, тільки про змістову, вертикальну. До клясичних взірців англійського імперіялізму можна зачислити підбій Індії. Бо Індія, в часах першого приплеву туди англійського елементу, була вже заселеним краєм і мала чуже, неанглійське населення. На це чуже населення англійці простягали свою владу. Зробили вони це не війною, не підбоєм, а навіть проти своєї волі. „Підбою" Індії довершили цивільні англійські купці, яких головним завданням було простягати туди свою торговлю і промисл. Анархія внутрі Індії змушувала їх заводити там свої порядки. Це лалі заставило їх вдержувати свою міліцію, армію, будувати кріпости. Праця тих англійських купців була вцілости інтензивна й не мала на увазі ніяких заборчих плянів. Але та інтензивна праця проти волі самих англійців і їхнього уряду вдома набирала і політичного характеру. Місцеве індійське населення радо скупчувалось біля тих нових індійських осередків, в яких воно заживало кращим життям і втішалось кращим суспільним ладом. Той процес остаточно закінчився формальним втіленням Індії до Британської імперії.

Якщоб англійці були поставили собі заборчі завдання і пробували відразу індійців винародовити, чи політично поконати і накинути їм свою власну владу — вони тим будиб викликали відразу протест проти себе і булиб остаточно зметені з індійських територій. Нині певна частина індійського населення противиться британській домінації і хотілаб позбутись Британії. Та частина думає, що Індія вже настільки уцивілізувалась, що потрапить сама собі дати раду, без помочі англійців. Велика частина індійців має іншу думку: вона далі уважає британців корисним чинником в Індії; чинником, який служить не лише сам собі і своїм експанзивним цілям; але також Індії і індійському населенню.

Над 350 міліонами індійців англійці могли простягнути свою владу. Але менше щастя вони мали зо своїм вбільшості англьо-саксонським населенням в Америці, а то тому, бо для того населення вони працювали не інтензивно, лише екстензивно, себто в дусі заборчім, в дусі поширення своїх політичних впливів для власної себелюбної користи. Наслідки такої їхньої політики відомі.

Таких прикладів можна подавати без числа. Всі вони доказують, що імперіялізм, опертий на екстензивній заборчости, не приносить успіхів ні хісна для того народу, що в той спосіб хоче поширитись. Імперіялізм полягає на свойого роді самозапереченні, себто він має найбільшу силу тоді, коли про нього мало говориться, а навіть забувається. Коли якийсь нарід щиро працює над поглибленням і якостевою поправкою свойого життя і своєї цивілізації він по волі чи неволі зацікавлює собою своїх сусідів. Счасом своєю конструктивною інтензивною роботою він викликує в сусідів захоплення, а далі заздрість і вкінці бажання перенести ту конструктивну роботу і на його територію. Так починається експансія одного народу на територію іншого.

Експансія, розпочата крикливим галасом, побренькуванням меча, підкресловианням свойого національного егоїзму, викликує зовсім противні наслідки. Вона настороже сусідів, залякує їх, заставляє їх мобілізувати свої моральні і матеріяльні сили, та вкінці викликує для себе сильну опозицію. На поконання тої опозиції дана нація мусить вичерпувати нераз величезні засоби, котрі, колиб були обернені на поглиблення і розвиток внутрішнього життя, принеслиб для даної нації далеко більші користи, ніж територіяльне поширення свойого панування на чужі народи.

Зудар між Церквою й Націстичною Державою

Зо Швеції приходять до Америки вісти про нові прояви давнього вже конфлікту між церквою й державою в Німеччині. Цим разом вісти відносяться до католицької церкви, а головною діевою особою в цій події виступає граф Конрад фон Прейсінг, католицький єпископ у німецькій столиці.

Нагодою до конфлікту стала церемонія в честь 25-ліття ординації папи Пія XII. єпископом. Підчас цеї церемонії єпископ виголосив проповідь, у бігу котрої він сказав:

„Папа молиться вдень і вночі за мир і за створення нового світу, який мав би спиратися на праві й любові. В бігу історії люди нераз пробували створити людське право, але воно було все самохільне. Французька революція пробувала оперти його на розум, замісць оперти його на Бога, і спроба не вдалася.

„Право можна збудувати лише на фундаментальних поняттях людини, а цими є: „Не роби іншому того, що не хочеш, аби інші робили тобі", а також, що життя це свята річ, чи це життя ненародженої дитини, чи життя старого й немічного чоловіка".

Цими словами єпископ критикував теорії й практику націстичних загорільців, котрі проповідують расову гигіену й „евтаназію" (себто вбивання людини, котра мучиться).

„Право, „говорив далі єпископ, „що спирається на Бога, признає особисту свободу совісти, а також право до релігійної свободи. Воно признає право давати релігійне навчання дітям. Це не лише право, але й обовязок, від якого ніхто не може ухилитися".

Цими словами єпископ зазначив, що він противиться всім заходам націстів перебрати на себе виховання молоді. Далі єпископ сказав:

„Прав, які маємо від Бога, не можна заступити правами, що походять від держави. Це є фатальна помилка думати, що держава це найвищий вираз божества. Молімся за любов у світі, любов до всіх, до приятелів і ворогів; так, навіть до тих, що не бажають нам нічого інше, лише лихо".

За шведським донесенням, ця проповідь зробила глибоке враження й викликала великий запал серед вірних, які на її закінчення підняли потрійне „гайл" для єпископа й папи Пія XII.

Ці вискази поставили цього визначного католицького церковного провідника Німеччини в ряди тих визначних духовників, що стоять проти націзму. Між ними є, як відомо, провідні духовники малощо не всіх країв, окупованих Німеччиною. Між цими останніми на передовім місці стоїть бельгійський кардинал ван Рої, котрий став немовби Мерсієм другої світової війни. Коли німецькі війська заняли Бельгію, він говорив до своїх вірних: „Бельгійська вітчина існує, і її діти винні їй вірність і службу". Він нищив роботу бельгійських пяти-колюмністів. Коли націстична окупаційна влада хотіла захопити католицькі школи під свою опіку й заряд, він волів закрити ці школи, ніж дати їх у руки нацистів. Всі приписали не його впливові, коли флямандські священики, не дивлячися на кровну близькість фляманндців і німців, з проповідальниць, замісць піддавати-ся німецькій пропаганді про національну єдність, вичисляли кривди, що їх німці робили фламандцям.

Німецька окупаційна влада вживала преріжних заходів, від підхлібства й перекупства аж до погроз, аби заставити бельгійську церкву до згоди на нацистизацію бельгійців, але вона все найшла католицьке духовенство глухим на ці підшепти. Кардинал виразно заявив націстичній владі: „Католицька церква пристосується до всяких урядів, які тільки охороняють її свободу совісти, але коли йде за пристосування до урядів, котрий душить права сумління й переслідує католицьку церкву, відповідь мусить бути: Ні! Ніколи!"

ГАРНИЙ ВІК. — Сенатор Джордж Норис досягнув 81. року життя. Він представляв один повіт Небраски від 1903. до 1913. років у палаті репрезентантів, а з того часу в сенаті.

Дві Долі

Повість

ДАНИЛА МОРДОВЦЯ

35)

Юрась трохи піднявшись на дорогому турецькому сідлі, повернув свого коня і замислився, глядючи на чарівну столицю Селим-Гірая, що так і тонула з своїми мечетями й високими, стрункими минаретами у темній гущині кипарисів і стрільчастих тополь...

— Про що замислився, пане Юрію? — спитав Ханенко, повертаючи й свого коня до Юрасевого.

— Та от дивлюсь не надивлюсь на цю частину Едема, пане Михайло.

— А що? розкішне кубелечко сплели собі хани?

— Та добре... Тількиж немало у це гніздечко пішло і нашої соломки і нашого піречка: скільки тут квилить-проквиляє нашого брата, козака-невольника!

— Скоро цього не буде: скоро житимемо з панами ханами, як рідні: їм — Крим з його розкошами і морем, нам — Україна з зеленими садочками, з вербами над ставками, з барвінком та рутою... І будемо ми пестувати нашу заплакану неньку: ти сьогобічну, я тогобічну.

— А чи поможе нам Бог укоськати того Дорошенка? Ох, боюсь, що поки ми тут, до його прилетять турецькі санджаки: він султанів услужник.

— Укоськаємо! та ще й як! До санджаків і Хима з Єрусалима не доскаче...

— А Сірко з Запорожцями? Він до татар такий ласий, як дяк до книшів.

— Ні, пане Юрію, запорожці мою руку держатимуть: я заглядав у Січ, так Сірко сказав мені: „Коли ти, каже, пане гетьмане, заприсягався в Умані за вольности стояти і заплакану Україну обороняти, то бери й мене за хустку"... За яку хустку? питаю. „Я чим, каже, заплаканій матери сльози утирати".

Юрась похитав головою.

— Може тебе він і за хустку прийме, а як мене з тобою побачить, то й від хустки відкаснеться; він давно на мене пеклом дише.

Тими часами прибули з своїми ордами султани й мурзи зпід Акмечети, Карасубазара і Кафи. Військо Ханенкове й Юрасеве двома загонами, минувши Перекоп, потягнуло стінами під Умань, де Дорошенко сидів на гетьманстві з ласки падишаха. Як боявся Юрась, так воно й сталося: падишаховим санджаком він підняв на ноги сілістрийського пашу, і той привів під Умань білогородську орду.

Вороги, що бились за „заплакану матір", зустрілись під Стебловом і розпочали бій. Юрасеві Татари й Ханенкові козаки хмарою обгорнули Дорошенкове військо і мов тараном били у обидва крила. Земля стугоніла від кінських копит і крику татарського.

Батькове шалене щастя вернулося до Юрася... Татари топчуть один Дорошенків полк за другим. Коли як пронесеться щось страшне у Юрася за спиною...

— Урус-шайтан! Урус-шайтан! Сірко! Алла! Алла! Сірко!

То і був Сірко з запорожцями. Як степовий вітер налетіли вони і разом підтоптали під себе неодного султана з ордою. Ніхто й не счувся, як вони ударили і почали чесати.

Старий козарлюга, той, що перед Жовтими Водами летів до Тугай-бея з перстенем Богдана і тепер не покидав його дурного сина ні на хвилину — Васюта Макогін, полетів був з паволоцьким полком проти своїх колишніх приятелів і однокурінників — запорожців, але деж було йому тягатись з Сірком!

Запорожці пізнали Васюту й Юрася.

— Здорова була, Юрасчина мати вусата!

— Агов! — кричали деякі до Юрася: — паніматка ігуменя! Коли у вас коса виросте, бо вуса у вас мабуть чорт матиме!

Спинилась і білогородська орда. Вона і Дорошенко з полками чигиринським і черкаським знов кинулись у січу.

— Сірко! Урус-шайтан! Сірко! — тільки й чути з одного боку.

— Або добути, або дома не буди! — гуло й стогнало з другого боку.

Кримські татари не устояли і показали хвости своїх коней запорожцям. Побіч з ними і Ханенко. Юрася оточила білогородська орда — і він нараз зник з очей Васюти Макогона.

. . . .

Юрась у Суботові. Давнодавно він не був тут, де колись маленькими ніжками бігав за батьком. Він тепер знов паном усеї України... Тепер і Демко Многогрішний і Петро Дорошенко і Суховієнко — усі під його ногою: як качок на гнізді він побрав їх, і тепер вони сидять у Суботові у кайданах, а завтра кат їм голови повтинає-посіче...

Тільки сьогодні, саме під Купала, вернувся Юрась з походу у свою столицю, а за ним в кайданах вели отих гетьманів.

Чудовий, чарівний вечір. Он за Суботовом горять купальські вогні. Юрась стоїть на високому ганку. У руці у його та булава, що король прислав його батькови. Коло Юрася військова старшина — полковники, сотники, осаули... А перед ганком стоять у кайданах, без шапок — Дорошенко, Суховієнко, Многогрішний. За ними — кати-татари з сокирами...

— Рубай голови зрадникам! — крикнув Юрась та й прокинувсь.

Що це таке? Деж Суботів? Він не в Суботові... Деж це він? Що це з ним? Лежить... мацає руками... Якась холодна камяна стіна...

Він не на ганку, а на якомусь ліжку... Перед ним, у стіні, віконце з залізними гратами... Та цеж темна темниця:... Ні, вона не темна: он у вікно з залізними гратами заглядає сонце... Невже він знов у Маріенбургу?... Так то все було сон, і Суботів сон, і купальські вогні — мрія сонна...

Через силу він встає з ліжка. Тіло його усе мов побите, поломане, і кісточки нема цілої. Хапаючись руками по стіні, він добилав, ледве-ледве добилав до віконця. Там, у низу, далеко під ногами, за темними кипарисами, синіє широка-широка, як Дніпро, ріка. Тільки це не Дніпро і не Висла. Он там пливуть турецькі галери — де вони взялися? У людей на головах білі і зелені шоломи та червоні феси. Це турки... Чого вони тут? Це впять сон, мрії?... Ні, не сон. Його очи незаплющені — вони ясно бачуть: за рікою високий крутий берег тимніє кипарисами, тополями і невидимими деревами, а коло самої води — високі, розкішні палати...

— Щож це таке? Де він? Чи не у Варшаві?

(Дальше буде).

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Домашній Фронт

Відділ цивільного постачання при Раді Воєнної Продукції заповідає, що на протязі найближчих місяців життя пересічного громадянина мусітимуть основно змінитись. Вимоги воєнного часу принесуть зміни в кожну хату і в кожну родину.

Найбільших перемін треба чекати в таких ділянках, як їжа, одяг, транспортація і помешкання. Вони вже тепер не ті, що були, а чим далі, тим більше буде обмежень і регуляції. Економічні знавці у згаданому відділі працюють вже кілька місяців, щоб точно окреслити потреби цивільного населення й узгіднити ці потреби з вимогами воєнного постачання. Далі поданий коротко вислід того розсліду.

Харчі.

Справа з харчами мається і добре і погано, залежно від того, хто і як на неї дивиться. З одного боку цілком певно, що в Америці не забракне основних харчевих продуктів і що в американських стравах буде подостатком важних і необхідних складників. З другого боку, одначе, теж цілком певно, що прийдеться змінити, а то й цілком закинути деякі харчеві привички.

Ось, наприклад, цукор вже видається на картки. Цим обмежено споживання солодощів. Вже не можна дістати стільки кави і чаю, що дотепер, наслідком трудно́щів з морською доставою. Це саме відноситься й до бананів. Таксамо може забракнути й інших харчевих продуктів, які треба привозити з чужини.

Наслідком воєнних операцій припинено риболовлю на деяких морях. Окрім того армія, фльота і деякі союзні держави забирають багато рибної консерви. Це з часом відібється на кількості риби, яку купує цивільне населення. Таксамо висилка союзникам більшої кількости інших харчевих продуктів, таких як солонина й свинина взагалі, обмежить споживання тих продуктів в Америці. Хоч, з другого боку, робляться всі потрібні заходи, щоб збільшити кількість земеплодів й інших фармерських продуктів.

Цивільне населення може в тих справах подати поважну поміч і то ріжними шляхами. По перше — не треба накопичувати припасів та масово закуповувати харчі. Цього саме хочуть вороги Америки.

По друге: уважати, щоб не марнувати харчів.

Третє: їсти побільше овочів і свіжої городовини, щоб зменшити запотребовання цинових бляшанок.

Четверте: купувати городовину, що росте на місці, щоб не треба було її довозити.

Пяте: заступати рибу й свинину іншими стравами, яких є доволі.

Америка має досить харчів. Зміна в харчуванні не значить доконечно, що це мусить бути зміна на гірше. Коли американське населення поступатиме в цій справі розумно, то нам не треба буде нічого боятись.

Одежа.

Про одежу було вже багато всіляких поголосок. Одну з них треба з місця заперечити: так, як справи стоять тепер, то цього року не треба буде ще уводити пайкування одягів.

За те можна сподіватись інших змін. Вже, наприклад, уведено деякі зміни щодо крою і т. зв. моди; дуже можливо, що будуть видані ще інші подібні розпорядки.

Правдоподібно прийдеться носити більше бавовняних одягів, наслідком недостачі вовни. Запотребовання вовни для війська спричинить теж деякі зміни в крою одягів. Фабриканти тканин будуть мусіти мішати вовну з іншими прядивами, щоб її зарадити. Одно певне: одягів буде досить. Іншими словами, треба буде обійтись без прикрас на одежі, та одягатись так, як „на війну".

Згаданий відділ цивільного постачання розсліджує тепр припаси вовни, бавовни й штучного шовку (рейон), щоб знати точно, як мається справа з точки погляду цивільного населення. На підставі цього розсліду можна буде заздалегідь предвидіти труднощі і їх по змозі запобігти.

Інше важне питання, це справа шкіри на взуття. Запотребовання черевиків для війська постійно зростають. Поки що в крамницях є досить обуви і ще нема чого хвилюватись. Але це є важна справа і вона в майбутньому може відбитись на потребах цивільного населення.

Транспортація.

Всім відома недостача газоліни. Та багато людей не здає собі справи з того, що наслідком труднощів достави існує поважна недостача олії для отоплювання. Її найбільше відчувається у східніх стейтах. Достава цієї олії для отоплювання помешкань підчас надходячої зими та для порушування машин у деяких фабриках, це доволі трудне питання. Засоби транспортації обмежені і тому кожний, хто може, повинен змінити олієві печі на вуглеві. Також є вказане, щоб завчасу запастись вугіллям, а то засоби транспорту готові бути в осені перетяжені.

Нема сумніву, що труднощі з переїздом і перевозом відібються на нашому щоденному житті. Менше буде товариських відвідин, хіба що знайомі й приятелі живуть близько, щоб можна до них легко зайти пішки. Для товариського життя треба буде знайомитись з безпосередніми сусідами, купувати в поблизьких крамницях, ходити до недалекого кіноматоґрафу, обмежити ріжнородність закупів, та обходитись без проґульок.

Помешкання.

Треба буде провірити точно положення щодо вільних помешкань у важних оборонних округах на те, щоб використати всі вільні кімнати й будинки. Сталь і інші матеріяли потрібні для воєнного виробництва і їх не будеться вживати на будову нових помешкань там, де є вільні, але з ріжних причин невикористані доми й кімнати. В Англії введено примусове кватирування робітників. В Америці покищо тільки незаняті будинки підлягають тимчасовій реквізиції. Тими двома способами можна буде облекшити помешканеву крізу.

Більшість робітників у воєнних індустріях не є всилі придбати власні доми. Або їх заробітники замалі, або вони непевні, чи будуть жити постійно там, де тепер працюють. Тому уряд не буде підтримувати підприємств, які будують помешкання для винайму робітникам у воєнних індустріях.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ЛИШЕ СМЕРТЬ.—Панцирне авто осторожно підїзджає до румовища німецького бомбовика коло Найтсбриджу, в лібійській пустині. Але вся залога літака видно згинула, коли машина ударилася об землю.

З МУЗИКИ

ВЕЛИКЕ ПРИЗНАННЯ ДЛЯ ХОРУ ПІД ПРОВОДОМ ПРОФ. О. КОШИЦЯ.

Музичні знавці називають нашого диригента-композитора ґенієм.

У пятницю ввечері відбувся старанням Комітету Українців Канади в винипеґській Авдиторії великий концерт для вшанування 100-річчя народин відродителя української народньої музики й співу, Миколи Лисенка.

Участь у концерті брав спільний мішаний хор, зложений з хористів і хористок майже всіх українських національних і церковних товариств Винипеґу. Цей хор був під орудою професора Олександра Кошиця, нашого найбільшого сучасного диригента - композитора. Також виступав відомий діточий хор під орудою диригента Олекси Мушія. Молоденька ґеніяльна скрипаля Донна Ґресько також вшанувала память батька української модерної музики виконанням кількох музичних композицій на концерті. Також славний смичковий сескстет проф. Вотергавза виступав у концерті.

Беручи в увагу, що саме перед концертом почав падати зливний дощ, публика дописала, хоч і величезна саля (5,000 місць) не була заповнена. Кожний, що був на концерті, напевно не пожалів труду і гроша, бо таких концертів не рідко можна почути. Концертова програма була знаменито підібрана, а ще краще виконана.

Ось що написав музичний знавець у місцевій щоденній газеті Виннипеґ Фрі Прес (20. VI. 1942) про цей концерт:

RICH UKRAINIAN MELODY MARKS MASSED CHOIRS' PERFORMANCE

The musicians who were not at the civic auditorium Friday evening for the concert commemorating Lyssenko, by a massed chorus of Winnipeg Ukrainian choirs under Alexander Koshetz, missed a revelation of genius.

Genius on the part of the veteran conductor who is here from New York for the summer, and within a month has his singers giving performances that make the listener's flesh prickle with the wonder of them. There were no copies about, except at the piano, and many of the singers—probably most of them—do not read music. In the second half of the programme their instant responsiveness, balance of tone, their polished execution, in four Ukrainian folk songs arranged by Lyssenko arouse great admiration. This, however, was not the finest of their work to some persons, because it contained enough of the sudden fortes and subsidences to take away the feeling of spontaneity. One song was of romantic love, the next a tragic ballad, the third a sad melody from the steppes, then came a humorous piece, the last being a remarkable schievement in rapid, clean-cut diction, but the principal impression left by them was choral efficiency. The character of the song did not emerge in detail.

But the Finale from a Christmas suite based on folk melody and arranged by Lyssenko, sung earlier, was another world. There has not been anything like it form that platform before. When one section after another entered with the most colorfull beautiful quality, and when the singing sounded so fresh and artless that it continually suggested the fields and woods and sky, it was thrill on thrill for the hearers. Especially, too, after the lovely soft opening by the women in The Glorious Sun Shines in the Sky, when the men's voices came in with exactly the rights nuance There was a final decrescendo that could only have been achieved by people with music in their blood. Such applause followed that Profesor Koshetz crooked his arms, wing fashion, and he and the choir — the women a picture, in their national custumes bowed together absolutely together.

There was sweet singing from St. Vladimir and Olga parish children's choir. The conductor, A. Mushey, ought to have been proud of it.

The Waterhouse String Sextet in Tschaikowsky's romantic, appealing Souvenir de Florence, offered high musicianship and charming contrast in the midle of the concert. Donna Grescoe gave signs of new maturity of temperament in the Introduction et Tarantelle of Sarasate; she put a touch of impishness into her playing, which her listeners were quick to recognize. Mary Bornoff and Joan Maraz were the accompanists.

А другий музичний знавець написав про цей концерт у Виннипеґ Трибюн:

KOSHETZ PROVES GENIUS WITH UKRAINIAN CHOIR

Sons and daughters of the Ukraine, dressed in colorful native costume, took over the Auditorium Friday night for a concert held in commemoration of the 100th anniversary of the death of the father of modern Ukrainian music, Mykola V. Lyssenko. Held under auspices of the Canadian Ukrainian committee, proceeds will be donated to the Red Cross.

A distinguished audience, which included His Honor R. F. McWilliams, K. C., lieutenant-governor, and Mrs. McWilliams, welcomed Dr. Alexander Koshetz, of New York, who conducted the United Ukrainian choir, a group of 131 vocalists, in special folk songs by Lyssenko.

Dr. Koshetz once again proved a master in weaving miracles of tone from his choir, the majority of the personnel being unprofessional musicians. His concerts are experiences which the true lover of choral art should not miss and must be heard to be thoroughly appreciated.

Striking features were the vitality of tone; the unaminity of all sections, with no fringers or edges to mar the evenness of blend. There was clean-cut precicion in attack—a link with the conductor's firm beat—and an amazing variety of tonal effects, with sudden crescendoes and diminuendoes the remarkable feature of the love song. The Grey Cuckoo, a typical Steppe melody of the Delpier. Altos in this number achieved notably fine work, and beautiful pianissimos, while humming effects were like a living organ. This effect was also a feature of the folk Christmas chorale, with declamatory passages ringing out in true bravura style.

The most rhythmical number was The Glorious Sun Shines in the Sky, a fragment from a 12th Century epic. The Story of Prince Ihor's Host. Tempos were kept moving all the time, throughout a wide variety of tonal effects, with several "biting" sforzandos.

The last folk song, describing mischievous pranks of a young girl who went to pick mushrooms, was one of the most exhilarating, with remarkably clean diction and articulation in quick tempo.

Joan Maraz was an efficient accompanist.

The children's choir from St. Vladimir and Olga parish augmented the fine impression previously gained through appearences at the musical festival. Alexander Mushey was the musicianly and artistic conductor. Donna Grescoe, guest violinist, won warm approval for her virtuosity in playing Sarasate's Zigeunerweisen, with Mary Baron Bornoff adding fine accompaniment at the piano. The Bee, by Schubert, was a rhythmic ally captivating encore.

Tschaikowsky's string sextet Souvenir de Florence, written in 1890, was played by the Waterhouse sextet, comprised of John Waterhouse, violins; Mary Graham, Michael Barton, violas, and Lorne Munroe and Ruth Gordon, cellists. The rhythm of the ensemble is precise and mobile, the playing was well contrasted and members of the organization did not seem to be afflicted with the solo complex. Warm applause followed the rendition.

Весь чистий дохід призначено на Канадійський Червоний Хрест. — („Новий Шлях").

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Жертви на Союзовий Дім.

На офіціяльнім відкритті Союзового Дому, що відбулося 14. червня, приявні зложили дар на ціль Союзового Дому в Шікаґо, як слідує:

Сестриство Благовіщення, від. 125. У. Н. С. $50; Обєднання Шікаґовських Товариств $30.90; Братство св. Петра і Павла, від. 220. У. Н. С. $25; від. 452. У. Н. Союзу, з Іст Шікаґо, Інд. $25; Тов. ім. Маркіяна Шашкевича, від. 55. „Провидіння" $10; Товариство „Дочки України" $10; Тов. ім. І. Франка, від. 93. У. Р. С. $5; Запомогове Товариство Українських Жінок $5; Тарас Шпікула $125; Юліян Куць $15; Петро Ткач $15; по $10: Іван Карпа, Ізидор Лефтюк, Андрій Шміґельський, Михайло Мельникович, адв. Б. Пелехович, Іван Дужанський, д-р М. Сименович, Д. Куньо, Василь Горінець, В. Єдинак, Браття Оленці, М. Мурашко, Дмитро Максимюк; по $5: Кость Ґавлічинський, Олекса Капустяник, Григорій Олексій, Григорій Сенів, Никола Николишин, Олекса Любас, Василь Музика, Василь Тупиця, Яків Бас, Д. Гутман, М. Гутман, Максим Леськів, І Гайович, пані Боднарчук, Петро Жовнірчак, Іван Побуцький, С. Прокопів, М. Миленький, Г. Кухарський, Никола Мотлюк, Іван Іваськевич, Кат. Шемердяк, М. Дитко, пані Попадюк, П. Поброзник, П. Марцінів, М. Скоропадинська, д-р В. І. Гайович, Петро Біжик, Роман Наґірняк, Іван Драй, Михайло Беряк; по $3: Анна Притула, Йосиф Дичка, Іван Пінило, П. Шаран; по $2: Стефан Гасюк, Михайло Микитин, Юліян Маслей, Тереса Ярема, Анна Джурджевич, Павло Ґощко; Стефанія Дутчак $1.36; по $1: Іван Сливка, Мартин Барабаш, Михайло Попіль, п. Лабойко, Дмитро Заболоцький, Михайло Токаревич.

Зібрано разом $641.26.

Дня 3. червня було проголошено $1,32. 67.

До дня 1. липня зібрано разом $1,673.93.

Якби котрого зо жертводавців пропущено, проситься його зголоситися до Комітету.

Комітет відділів У. Н. Союзу в Шікаґо щиро дякує всім жертводавцям і просить не забувати на будуче.

В будучности всі жертви, які будуть зложені на Союзовий Дім в Шікаґо, будемо проголошувати в Союзовім орґані „Свобода".

Тарас Шпікула, предсідник;
Микола Батюк, фін. секр.-кас.

А: Гарну маєте палицю.

Б: То памятка. Нею ще покійні дідуньо пражили бабуню.

АРМІЯ РЕКВІРУЄ ГОТЕЛІ.

АТЛЕНТИК СИТІ (Ню Джерзі). — Армія перебрала для своїх потреб місцеві готелі: Гедон Гол, Риц-Карлтон і Кларидж. Перший з цих готелів коштує 10 мілонів долярів, другий 6 міліонів, третій півпята міліонів долярів. Мають їх уживати для приміщення школи воєнних техніків.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЛОРЕЙН, О. — Тов. У. Н. Союзу, від. 50. повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 19. липня, в годині 1. пополудні, в гали 2545 Е. 33. вул. Просимо членів прийти на означений час. — М. Шемчик, секр.

Увага! Українці Великого Ню Йорку! Увага!

ЗАХОДОМ УКРАЇНСКО-АМЕРИКАНСЬКОЇ ДИВІЗІЇ Ю.С.О.
ВЕЛИКОГО (всіх дільниць) м. НЮ ЙОРКУ
при Співучасти Всіх Відділів Українських Центральних Орґанізацій, інших Місцевих Товариств, Перохій, Клюбів і т. п.
скликається
на Пятницю, 17. Липня (July 17, 1942)
до WEBSTER HALL, 119 East 11th Street, New York City
(між 3-тою і 4-тою евенями)

Всенародне Українське Зібрання

ДЛЯ ЗАМАНІФЕСТОВАННЯ ЗІ СТОРОНИ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ ПІДДЕРЖКИ ДЛЯ Ю.С.О.

Американці українського роду! Ю.С.О. — так звані Обєднані Службові Орґанізації — мають за завдання піддержати бойового духа наших збройних сил. Вони дбають за культурний відпочинок і розвагу американського вояка й моряка в позаслужбові і позабоєві години. Вони заступають йому батька-матір, його рідне домашнє оточення. Вони йдуть всюди за армією і за фльотою. Вони є армією за армією. Вони зміцняють „мораль" вояків. Вони допомагають для швидкої перемоги над всіма ворогами Америки, котрі загрожують нашій свободі й безпеці.

Помагаючи Ю.С.О. — ми помагаємо своїм синам, братам, своїм близьким, приятелям і знайомим, що тепер носять зброю і кладуть найвищу жертву за нас всіх, за Америку!

Послухаймо заклику нашого великого Президента Рузвельта, який кличе цілий американський нарід до підтримки Ю.С.О.!

Приходіть усі на це ВСЕНАРОДНЄ УКРАЇНСЬКЕ ЗІБРАННЯ! Виявім нашу льояльність і любов до нашої вітчини та її синів, що борються за її щастя-долю!

Хай не бракне ні одного українця, ані українки на цій патріотичній манїфестації!

На вічу промовлятимуть: Майор американської армії — **Роберт Джанстон** по англійськи, а також українські бесідники від ріжних орґанізацій.

У гарній концертовій програмі візьмуть участь визначні американські й українські артистичні сили.

Вступ вільний. — Початок у 8. годині вечором.

ЗА УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКУАНСЬКУ ДИВІЗІЮ Ю.С.О.:
Омелян Ревюк, предсідник **Платон Стасюк,** скарбник **Марія А. Герман,** секретарка.

Жіноча Сторінка

Потреба нового роду суспільної опіки

Якщо війна затягнеться на роки — а це видається неминучим — Америка відчує недостачу робочих рук у своюму оборонному промислі. Щораз більше мущин кликатиме військова служба, а них у фабриці буде мусіло заступити жіноцтво, так як воно дїеться у Англії чи інших краях, вмішаних у сьогоднішню военну заверуху. Для цього моменту йде вже основна підготовка серед американського жіноцтва, а не обмежується вона до самого лиш виучування жінок ріжних родів технічних робіт, пригожих для военного промислу. Великий натиск кладеться теж на моральну підготівку, яка далаб можність жінкам здати собі ясно справу з цього, що масовий побір жіноцтва до фабричної праці викличе ріжні ускладнення у родинному та суспільному життю. А деякі з них комплікацій є такими, що заздалегідь вимагають зорганізованої заради, якщо не мають викликати наслідків шкідливих для цілої нації.

З Англії доходять вістки, що з цього забирання мамів до военного промислу, а дітей до публичних захистів не вийшло це, чого усі сподівалися. Хоч держави, суспільні установи, врешті ціле населення співпрацювали у цьому напрямі, щоб таким дітям дати можливо добру опіку та нічлування, моральний стан дітвори викликує побоювання. Скількість нелітних злочинців зросла у застрашаючий спосіб, а в слід за цим збільшилося число розводів, особистих трагедій, які підкошують духовий стан жіноцтва. А для загальної справи треба, щоб воно на довго ще держався сильним та загартовуваним.

Нема найменшого сумніву, що таке дїеться по усіх краях, де жінки покинули своє родинне вогнище для военної індустрії, бо навіть найкраща піклунка у публичному захисті не догляне та виховає дітей так, як рідна мама. Ясне: мама здебільша має їх лиш кількоро, і до цього знає наскрізь хиби та прикмети кожного з них; піклунка мусить опікуватися нараз цілою громадою дітей, що вийшли з ріжних середовищ, та нерідко вимагають неоднакових метод поведінки. А для такого розріжнювання нема прямо у неї часу та фізичної можливости. Видається, що після покінчення війни — оскільки не найдеться якась скоро рада, у кождій державі крім военних інвалідів треба буде лікувати ще інших калік: „молоде покоління, що вийшло з війни зі зломаною душею та звихненим характером. А не буде не легке завдання, і не можна буде його виконати з дня на день.

Американська суспільність хоче себе заздалегідь захоронити перед такими наслідками розбивання начас війни родинного вогнища. Деякі з жіночих провідниць, що пером чи словом впливають на формування поглядів загалу, домагаються, щоб жінкам, які мають у хаті нелітні діти прямо заборонено працювати у певних родах военного виробництва. Мають на думці такі що вимагають зміни місця осідку, нічної праці, або в інший спосіб виключають жінку від достаточного нагляду над хатою та ріднею. Інші домагаються заведення суспільної контролі над цим, чи мати, яка дістає добреплатний джаб у военній фабриці, дбає щоб відповідно до цього оплатити когось, який совісно опікувавбися дітьми, що їх вона лишає дома. Бо булоб згіршаючим і непожаданим, колиб дозволити жінкам заробляти на дорогий одяг, приємности; чи хочаб лиш ощадности тоді, як їх діти у тому часі виховуються під недбалим доглядом сусідів чи нефахових опікунок.

Відзиваються теж жіночі голоси, які числяться з цим, що держава може найтися у такій великій потребі, де необхідним стане використати для военної індустрії працездатність цілого жіноцтва. Лишати поза нею цю частину, що обтяжена вихованням дітей, значилоб наражати справу оборони краю на надто велику шкоду. Але для цього, щоб виминути подібних як у Англії наслідків, що їх тягне за собою позбавлення родини матірнього догляду — вже сегодня треба почати діяльність у цьому напрямі, щоб дати полишеним дітям добру і фахову суспільну опіку.

Вбожество та недостачі — це ґрунт, на якому найлекше звихнути діточу душу. Коли держава подбає, щоб дітвора з незаможних родин мала на цей час, як мати працює у военній індустрії добрий харч, їду, здоровий нічліг, гарне місце для науки та забави — істнує мала небезпека, щоб дитина могла швидко піддатися якимось деморалізуючим нахилам та підшептам. А коли до цього уможливиться матерям часті відвідини дітей — видається, що таке розбиття родини не повинно мати більших наслідків, як виїзд від мами на вакації, чи тим подібна нагода.

Дороті Томсон, накликуючи до спішних приготувань, піддає смілу думку, щоб на цього рода діточі захисти держава заняла на час війни ріжні міські та підміські мешкальні доми, які стоять невживані, бо їх багаті власники мають більшу скількість, або приватне удержання цих домів надто коштовне. Таких є велика скількість по міських громадах, з правила находяться у здорових та гарних місцях та багаті у всякі вигоди.

Скільки не коштувалоб переведення у життя справи опіки над дітворою в час війни, покриття цього видатку мусить найтися у державі. Бо піде він на це, щоб заховати у доброму стані молоде покоління — людський матеріял повоєнної Америки.

Клявдія Олесницька.

ЩЕ БУВ ЖИВИЙ. Оноді в Ню Йорку забрано як старе залізяя збірник на ґаз ще з першої світової війни, але по дорозі збірник розірвався, а хвиля хльорінового газу, що з нього виходила, повалила кільканацять осіб. Збірник оглядає начальник пожарної сторожі.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮАРК, Н. ДЖ.

Комітет продажі бондів.

Українська громада в Нюарку, Н. Дж., започаткувала купно Воєнних Бондів на вічу в день Вашингтона ц. р., де закупила на суму $100,-000. На це віча запрошено банкових урядників, які перебрали згадану суму й видали за них бонди. За це ми дістали як українці найменший кредит. Наші спостереження з віча дали нам до думання, щоб постаратися якнайскорше про свій власний комітет, який мав би право сам перепроваджувати закуплення бондів. На днях ми дістали позволення державними властями збирати гроші й видавати бонди. Позволення дано нашому Американсько-Українському Будівельному Товариству (American Ukrainian B. & L. Ass'n) в Нюарку. Комітет згаданого Товариства звідомляє і просить всіх українських громадянок і громадян, щоб купували від теперішнього часу бонди в своїм офісі, який льокується в церковній салі, 39 Morton St., Newark, N. J., кожної пятниці від 6. до 10. год. ввечір. Кожного дня і вечіра можна голоситися також до Української Централі, 180 William St., Newark, N. J. Ми заохочуємо Вас, українські громадянки, до закупна бондів у своїм комітеті тому, щоб пізніше можна виказатися тим, що українці як американські громадяни піддержують свій край і працю уряду не тільки словами, але й ділами. Відкладаймо постійно кожного дня, кожного тижня й кожного місяця частину своїх заробітків на закупно бондів. Для поодиноких людей найкраща серія Е., а для організацій серія F.

Українці міста Нюарку! Помагаймо нашій державі в тяжкій потребі! Щоб ми самі для себе дістали кредит, купуймо Воєнні Бонди через бюро нашого комітету!

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

Зо спису хору дяковчителів нюйорської округи, що співав при похороні бл. п. дружини о. сов. А. Лотовича в Брукліні, пропущено імення п. Михайла Фатюка з Йонкерс, який брав участь в цілім обряді похороннім разом з проголошеними дяковчителями. Проситься п. М. Фатюка за перебачення за цю помилку.

Т. К.

ВЖЕ БУДУТЬ НЕСПОДІВАНІ ЗАТЕМНЮВАННЯ.

НЮ ЙОРК. — Міський уряд заявляє, що згідно з бажанням військових властей незадовго відбудуться в цьому місті незаповіджені заздалегідь затемнення. Уряд приказує населенні просто бути на бачности.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МІЛВОКІ, ВІС. — Піврічні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 103, відбудуться в суботу, 18. липня, в годині 7. ввечір, в церковній салі, 1231 Вест Скат ул. Просимо всіх місцевих і позамісцевих членів прийти на піврічні збори, бо маємо важні справи до полагодження. Контр. комісія здасть піврічне справоздання. Довгуючих членів просимо вирівняти свої залеглі вкладки, бо надалі за вас тов. каса не буде закладати; не заплатите, будете суспендовані. — Григорій Дац, предс.; М. Адамчук, кас.; Т. Барсук, секр.

АСТОРІЯ, Л. АЙ., Н. Й. — Чергові збори Бр. св. О. Николая, від. 5, відбудуться в домівці У. Д. Клюбу, 31-14 Гренд Евеня в Асторії, в суботу, 18. липня, в годині 7:30 вечір. Члени, які задля важних перепон не можуть прийти на час, свої вкладки можуть заплатити в домівці Клюбу на руки місцевого секретаря після зборів. Не забувайте приносити зі собою свої платничі книжечки. — За уряд: Михайло Галан, предс.; Григорій Васик, скарб.; Михайло Беля, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

КЛІВЛЕНД, О. — Піврічні збори Тов. Згода, від. 358, відбудуться в неділю, 19. липня, в У. Н. Домі, в годині 2. пополудні. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо маємо важні справи до полагодження. — Уряд.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 27. червня 1942. року, по короткій недузі, помер

ІВАН ДАНИЛА,

член 191. відділу У. Н. Союзу в Трой, Н. Й.

Покійний походив зо села Стежниця, повіт Ліско, Західна Україна. До У. Н. Союзу вступив в лютім 1915. року. Прожив 61 літ.

Полишив в смутку жену Олену, два сини: Михайла і Миколу, і дві дочки: Марію і Анну.

Похорон відбувся в вівторок, 30. червня 1942. з дому жалоби при участи о. А. Іванишина, Бр. св. О. Николая, громадян і знайомих. По відправі в церкві, де о. А. Іванишин подякував родині, Братству і знайомим за участь в похороні, відправаджено тіло на цвинтар св. О. Николая.

Хай прибрана земля буде Йому легкою!

Г. Джинджиристий, секр.

СТЕЙТОВИЙ УРЯД ОБМЕЖУЄ ВЖИВАННЯ АВТОМОБІЛІВ.

ОЛБАНІ (Ню Йорк). — Щоби зменшити вживання ґум і ґазоліни, стейтовий уряд почав обмежувати вживання автомобілів; з днем 1. серпня багато урядників буде замісць стейтових авт уживати публичних омнібусів і залізниць.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ПОШУКУВАННЯ ОСІБ

ПОШУКУЮ

МОТРИ, МАРІЇ І ЗОФІЇ ШВЕЦЬ

зо села Осичин, повіт Рогатин, Галичина. Давніше мешкали в Нюарку, Н. Дж. Тих, що про них знають, або їх самих, прохаю повідомити мене листовно на таку адресу:

ANASTAZIA ZASTAWNA,
38 Hanover St., Rochester, N. Y.

ТАРЗАН, ч. 598. Небезпечний скок.

Линва баламкалась оподаль від дараби і лише дразнила відрізаних на дарабі людей. Дістати її в руки було годі.

Тарзан мовчки стояв і, втупивши свій зір в линву, щось думав. Далі він кинув оком на дарабу і видно було, що міряє віддаль.

Зеля вгадала, що він задумує і перестерегла: „Цього довершити годі. Ти скочиш у воду іструм тебе потягне. Напевно згинеш".

Вона зробила крок до Тарзана, щоб його спинити, але в тій хвили пан нетрів плигнув в повітря і тіло його летіло в напрямку линви.